

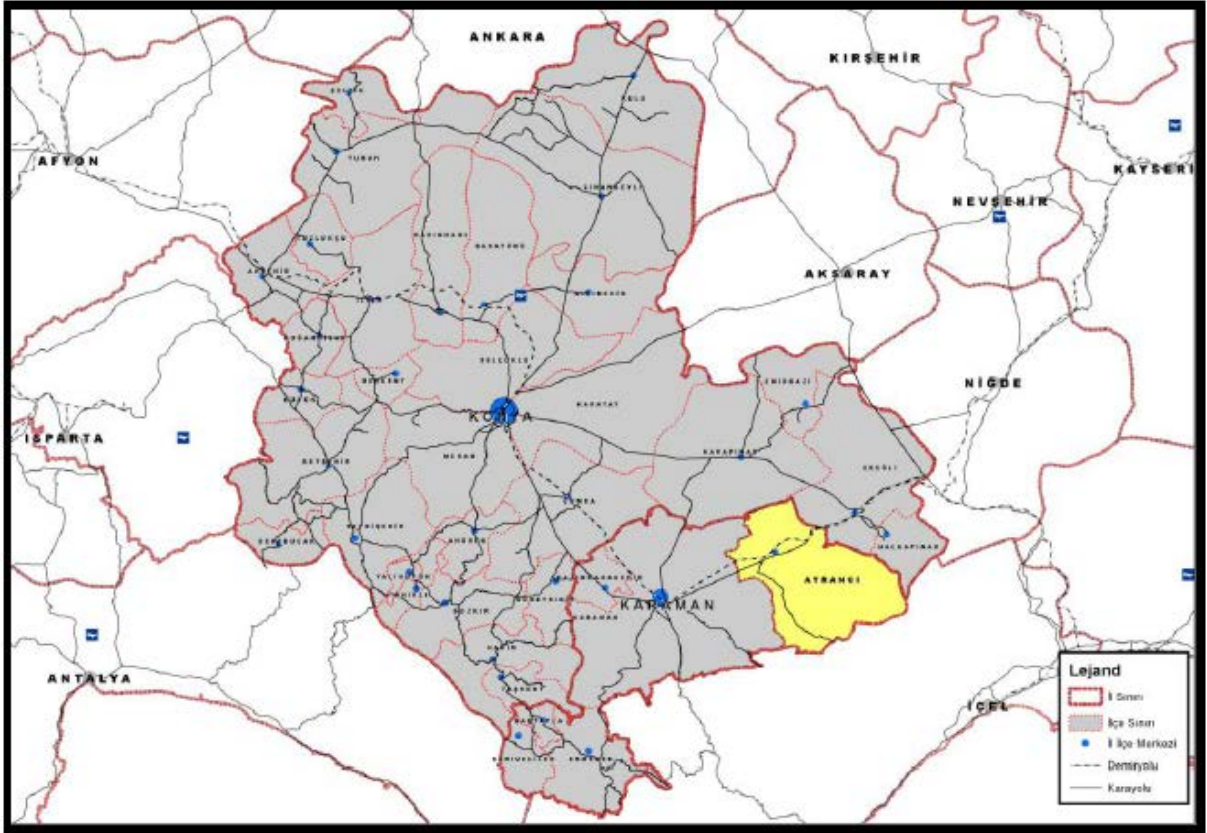

Ayrancı

Coğrafi Özellikler

Karaman ili Ayrancı ilçesi, 37°36' Kuzey enlemi ile 33°68' Doğu boylamı arasında yer almaktadır. İl merkezine uzaklığı 45 km'dir. İlçenin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1.135 metredir. İlçenin, kuzeyinde Konya ili Karapınar ilçesi, güneyinde Mersin ili, batısında Karaman ve doğusunda Konya ili Ereğli ilçesi bulunmaktadır. İlçenin yüzölçümü 2.432,1 km²'dir.

Şekil 1 TR52 Karaman-Konya Bölgesi ve Ayrancı İlçesi Coğrafi Durumu

Ön Toroslar'ın kuzey eteklerinde yer alan Ayrancı topraklarının bir bölümü İç Anadolu Bölgesinde, bir bölümü de Akdeniz Bölgesinde bulunmaktadır. Ayrancı ilçesini kuşatan dağlar; Bolkar, Bozoğlan, Musa, Meke ve Çakırdağ silsileleridir. Toroslara dâhil bu dağların arasındaki "Tarihi Mara Yolu" üzerinden Mersin iline ulaşma olanağı mevcuttur. Türkiye'nin en az yağış alan bölgesinde kurulu olması nedeniyle önemli bir akarsuyu yoktur. Güneydeki Toroslardan kaynaklanarak Berendi-Kıraman-Üçharman (Divle) vadisi boyunca uzanan Divle Deresi ile Kayaönü ve Küçükkoras'tan doğarak kuzeye doğru uzanan Buğdaylı Deresinin birleşerek oluşturduğu Koca Dere, Ayrancı

Barajını besleyen akarsulardır. Ayrıca, Hışılalık Mağarası Kaynak Geliştirilmesi Tüneli ve Hışılalık Derivasyon kanalı Buğdaylı çayına dökülerek Ayrancı Barajına ulaştırılması ile barajın kaynağına katkı sağlamaktadır.

Tablo 1 Karaman İli Arazi Dağılımı(ha) (Ayrancı)

İlçeler	Tarım Alanı			Çayır ve Mera	Yüzölçümü
	Sulu	Kuru	Toplam		
Ayrancı	8.596	70.248	78.844	97.465	244.745
Başyayla	789	1.061	1.850	1.248	19.671
Ermenek	3.170	13.549	16.719	7.380	112.040
Kazımkarabekir	5.232	16.778	22.010	4.700	40.108
Merkez	90.024	110.645	200.669	82.788	425.660
Sarıveliler	1.741	5.225	6.966	3.343	42.876
Toplam	109.552	217.506	327.058	196.924	885.100

Kaynak: Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2021

Ayrancı'nın toplam yüzölçümü **244.745** ha'dır. Ayrancı arazilerinin % **32'** sini tarım arazileri, % **40'** ini çayır mera arazileri oluşturmaktadır.

Tablo 2 Kültür Arazisi Kullanım Amaçlarına Göre Dağılımı (ha) (Ayrancı)

İlçeler	Tarla Bitkileri	Bahçe	Sebze	Nadas	Toplam
Ayrancı	71.900	1.835	744	4.365	78.844
Başyayla	854	829	27	140	1.850
Ermenek	9.284	3.457	607	3.371	16.719
K.K.Bekir	19.656	534	719	1.102	22.010
Merkez	156.380	25.246	11.400	7.641	200.669
Sarıveliler	4.541	1.927	0	497	6.966
Toplam	262.615	33.828	13.497	17.116	327.058

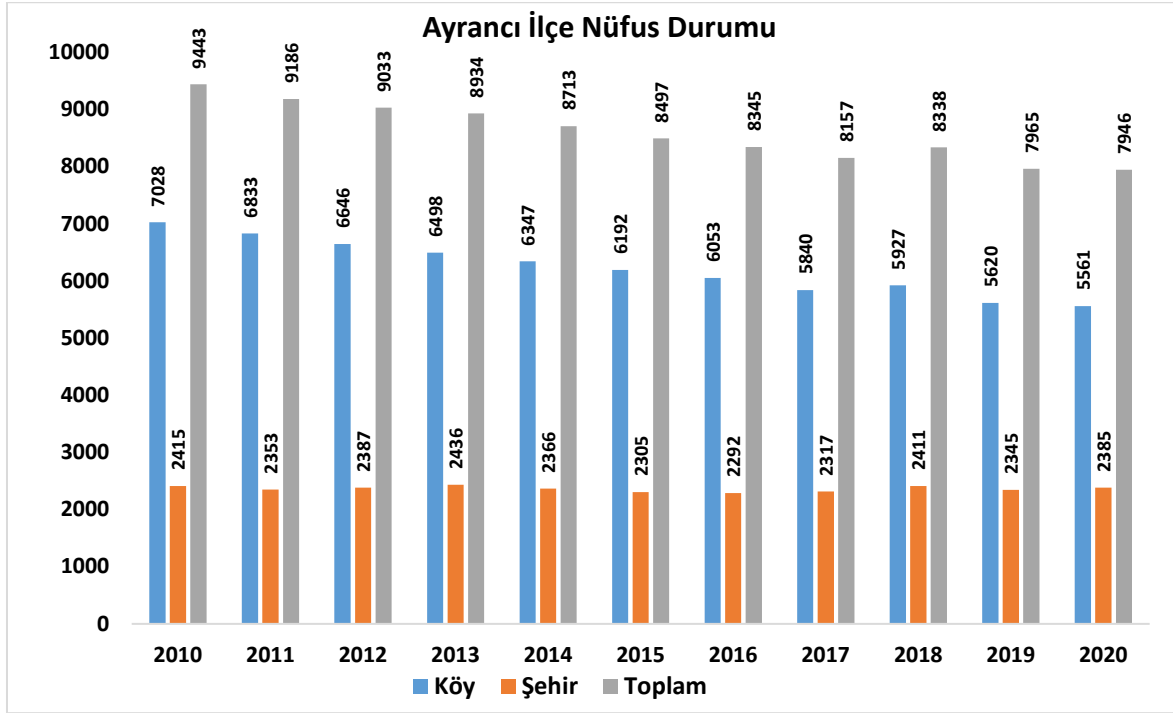
Kaynak: Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2021

Ayrancı ilçesinin **78.844 ha'** lık alanında bitkisel üretim yapılmaktadır. Bitkisel üretim yapılan bu alanların % **91'i** tarla bitkilerine tahsis edilmiştir. Nadas alanı % 5,5 'lik paya sahiptir. Tarım arazilerinin % 2,33' ünde meyvecilik ve % 1'inde sebzeçilik yapılmaktadır.

Demografik Yapı

Ayrancı ilçe toplam nüfusu 2010 yılında **9.443** iken 2020 yılında **7.946** olmuştur. Nüfus azalma eğilimi göstermektedir. Özellikle ilçeye bağlı köylerin nüfusunda 2010 yılı dikkate alındığında **%20,8** lik bir düşüş görülmektedir.

Grafik 1 Ayrancı İlçe Nüfus Verileri

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021

Doğal Kaynaklar

Tablo 3 Ayrancı'da Bulunan Doğal Kaynaklar

1. Enerji Kaynakları	Potansiyel	Mevcut Çalışma
1.1. Güneş	Var-Yüksek	Konar Enerji Ayrancı GES (3,00 MW) (Faal) Eksun Enerji Güneş Santrali (0,99 MW) (Faal) Halis Cem Enerji Güneş Enerji Santrali (0,99 MW) (Faal)
1.2. Su Gücü	Kocadere Çayı	Ayrancı Barajı (Sulama)
1.3. Kömür	Var (Ayrancı, Dokuzyol, Akçaşehir)	-
1.4. Biyokütle	Var	-
2. Biyolojik çeşitlilik		

2.1. Ormanlar	535.680 dekar orman alanına sahiptir. (Ardıç Ağaçları bulunmaktadır.)	Orman Ürünleri, Hayvan Otlatma ve Dinlenme
2.2. Çayır ve Mera	974.650 dekar çayır-mera alanı bulunmaktadır.	Hayvan Otlatma
2.3. Sulak Alanlar	Ayrancı Barajı, Divle Deresi, Koca Dere, Buğdaylı Deresi, Akgöl Sazlığı, Ayrancı Hışılalık Derivasyon Kanalı	Sulama, Gezi ve Mesire, Balıkçılık
2.4. Fauna	Akgöl, göçmen kuşların konaklama yeridir. Akgöl'de 150 kuş türü bulunmaktadır. (Flamingo, Küçük Karabatak, Ak Pelikan, Tepeli Pelikan, Alaca Balıkçıl, Yaz Ördeği), Boz Kaz, Dikkuyruk, Angut, Suna)	Kuş Gözleme
2.5. Milli Park, Tabiat Parkı ve Diğer Hassas Alanlar	Akgöl Tabiatı Koruma Alanı	Koruma Alanı, Turizm
3. Toprak		
3.1. Toprak	Ayrancı Ovası Toros Dağlarının genellikle çıplak olan kuzey uzantıları arasında kalmıştır ve alüvyon topraklarla kaplıdır.	Tarım
4. Su Kaynakları		
4.1. Barajlar	Ayrancı Barajı	Ayrancı Barajı (Depolama Hacmi 30,90 hm ³)
4.2. Yeraltı Su Kaynakları	İlçeye bağlı Karaağaç, Dokuzyol, Kale, Ambar, Kavuklar, köylerinde tarımsal sulama kooperatiflerine ait kuyular bulunmaktadır.	Sulama
4.3. Akarsular	Kocadere	Ayrancı Baraj Suyu
4.4. Göller ve Göletler	Var	Ayrancı Dokuzyol Göleti (Depolama Hacmi 0,39 hm ³)
5. Mineral Kaynaklar		
5.1. Sanayi Madenleri	Kalker, Mermer	Kalker, Mermer Ocağı

5.2. Metalik Madenler	Boksit Alüminyum (Gerdekkirse Mevkii) Rezerv: 1.000.000 t. Muhtemel 2.000.000 t.	Yok (Cevher minerali diasporit olup, saha terkedilmiştir. Refrakter ve abrasif olarak kullanılabilir.)
5.3. Enerji Madenleri	(Bakınız 1. Enerji Kaynakları)	

Kaynak: MEVKA İlçe Raporları , Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2021, DSI 42. Şube Müdürlüğü, www.enerjiatlası.com

Ekonomik Yapı

İlçedeki ekonomik yapı daha çok tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bununla birlikte son yıllarda madencilik ve yenilenebilir enerji sektörlerinde bir hareketlilik gözlemlenmektedir. TOBB veri tabanı verilerine göre ilçede **9** adet kapasite raporuna haiz işletme bulunmaktadır. İşletmeler madencilik ve enerji sektöründe yoğunlaşmaktadır.

Tarım

İlçe Akdeniz Bölgesine geçiş noktasıdır. Geçim tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Konya'nın Karapınar ve Ereğli ilçelerine sınırdır. Türkiye'nin en kurak ilçelerinden biri konumundadır. Son dönemlerde arazi toplulaştırması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Tablo 4 Ayrancı İşlenen Arazi Kullanım Durum Tablosu

İşlenen Arazi Türü	Ayrancı İşlenen Arazi		Karaman İşlenen Arazi		Ayrancı İşlenen Arazi/Karaman İşlenen Arazi
	(dekar)	(%)	(dekar)	(%)	(%)
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı	18.350	2,16	336.604	10,23	5,45
Nadas	67.454	7,94	207.693	6,31	32,48
Sebze	7.329	0,86	136.932	4,16	5,35
Süs bitkileri	0	0,00	60	0,00	0,00
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı	756.670	89,04	2.610.647	79,30	28,98
Toplam	849.803	100,00	3.291.936	100,00	

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021

İlçede işlenen toplam arazi **84.98 hektar** olup Karaman toplam işlenen alanın **%25,8**'ini oluşturmaktadır. Bu arazilerin **% 89,04** gibi büyük bir oranında tarla tarımı

yapılmaktadır. Tarım arazilerinin toplam işlenen araziye oranı, Karaman'a (**%79,3**) göre yüksektir. İlçede genellikle kuru tarım yapıldığından nadas için ayrılan alanların oranının yüksek olduğu görülmektedir. Bu arazilerin **%7,94**'lük kısmı nadasa ayrılmıştır. Buna karşın ilçede bağcılık faaliyeti çok az görülürken, meyvecilik için ayrılan alan **%2,16** oranına sahip olup Karaman'da meyveciliğe ayrılan alanın oranından (**%10,23**) oldukça düşüktür.

Bitkisel Üretim

Tablo 5 Ayrancı İşlenen Tarla Arazisi Durum Tablosu

Tarla Arazisi Ekim Türü	AYRANCI				KARAMAN			
	Ekim Alanı		Dekar Verim Kg/Da	Toplam Ürün Miktarı (Ton)	Ekim Alanı		Dekar Verim Kg/Da	Toplam Ürün Miktarı (Ton)
	Da	%			Da	%		
Buğday(Durum)	164.976	21,69	272	44.824	505.710	19,27	284	143.688
Buğday (Diğer)	144.223	18,96	253	36.447	345.132	13,15	242	83.643
Mısır (Dane)	19.130	2,52	982	18.777	289.671	11,04	948	274.589
Arpa (Diğer)	110.565	14,54	233	25.760	266.622	10,16	255	67.943
Şeker Pancarı	6.902	0,91	7.373	50.888	73.024	2,78	8.656	632.093
Diğer	314.751	41,38			1.143.924	43,59		
Toplam	760.547	100,00			2.624.083	100,00		

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021 (*Hesaplamalar Karaman YDO tarafından yapılmıştır.)

Ayrancı'da en fazla yetiştirilen tarla ürünleri buğday, arpa ve yem bitkileridir. Bu ürünler içerisinde en fazla yetiştirme alanına sahip ürün ise **% 40,65**'lik oran ile buğday olup bu oran Karaman buğday ekim alanlarının üstündedir. İlçede mısır verimi (**982 kg/da**), Karaman ortalamasının (**948 kg/da**) üzerindedir. İlçede sulama olanaklarının iyileştirilmesi durumunda su ihtiyacı fazla olan şeker pancarı veriminin Karaman şeker pancarı verimine yaklaşması mümkündür.

Tablo 6 Ayrancı İşlenen Sebze Arazisi Durum Tablosu

Sebze Arazisi Ekim Türü	AYRANCI			KARAMAN		
	Ekim Alanı		Toplam Ürün Miktarı (Ton)	Ekim Alanı		Toplam Ürün Miktarı (Ton)
	Da	%		Da	%	
Fasulye (Taze)	590	8,05	915	8.570	6,26	11.812
Domates (Sofralık)	475	6,48	2.893	13.455	9,82	84.424
Domates (Salçalık)	450	6,14	2.700	11.850	8,65	79.700
Soğan (Taze)	485	6,62	1.188	2.547	1,86	4.949
Soğan (Kuru)	590	8,05	693	8.338	6,09	16.414
Sarımsak (Kuru)	635	8,66	622	2.656	1,94	2.436
Salatalık (Sofralık)	379	5,17	1.050	9.387	6,85	37.641
Karpuz	690	9,41	4.554	19.257	14,06	78.805
Kavun	725	9,89	4.495	12.775	9,33	37.615
Sebze(Diğer)	2.310	31,52	4.775	48.122	35,14	110.378
Toplam	7.329	100,00	23.885	136.957	100,00	464.174

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı 2021 * Sarıveliler İlçesi' ne ait TÜİK verileri sağlanamadığı için Sarıveliler hesaplamalara dahil değildir.

İlçedeki sebze alanlarının **%8,05'**inde fasulye, **%8,66'**inde sarımsak, **%19,3'ünde** karpuz,kavun üretimi yapılmaktadır. Domates üretim alanları ise son yıllarda artış göstererek **% 12,62'**ye yükselmiştir. İlçede sebze olarak domates, fasulye ve çeşitli sebzelerin yetiştiriciliği yapılmaktadır. Domates üretimi **5.593** tondur. Sarımsak (kuru) üretimi **622** tondur.

Hayvansal Üretim

Tablo 7 Ayrancı Büyükbaş Hayvan Sayıları Durum Tablosu

Hayvan Cinsi	Ayrancı Hayvan Sayısı					Karaman Hayvan Sayısı				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Sığır (Saf Kültür)	5.800	6.004	6.981	6.461	6.329	44.877	44.101	48.676	49.827	53.665
Sığır (Kültür Melezi)	1.800	1.690	882	689	1.114	18.441	17.552	19.071	19.674	19.312
Sığır (Yerli)	5	4	1	0	0	983	585	519	1.633	492
TOPLAM	7.605	7.698	7.864	7.150	7.443	64.301	62.238	68.266	71.134	73.469

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021

2020 yılı itibariyle ilçedeki büyükbaş hayvan sayısı toplamda **7.443'**tür.

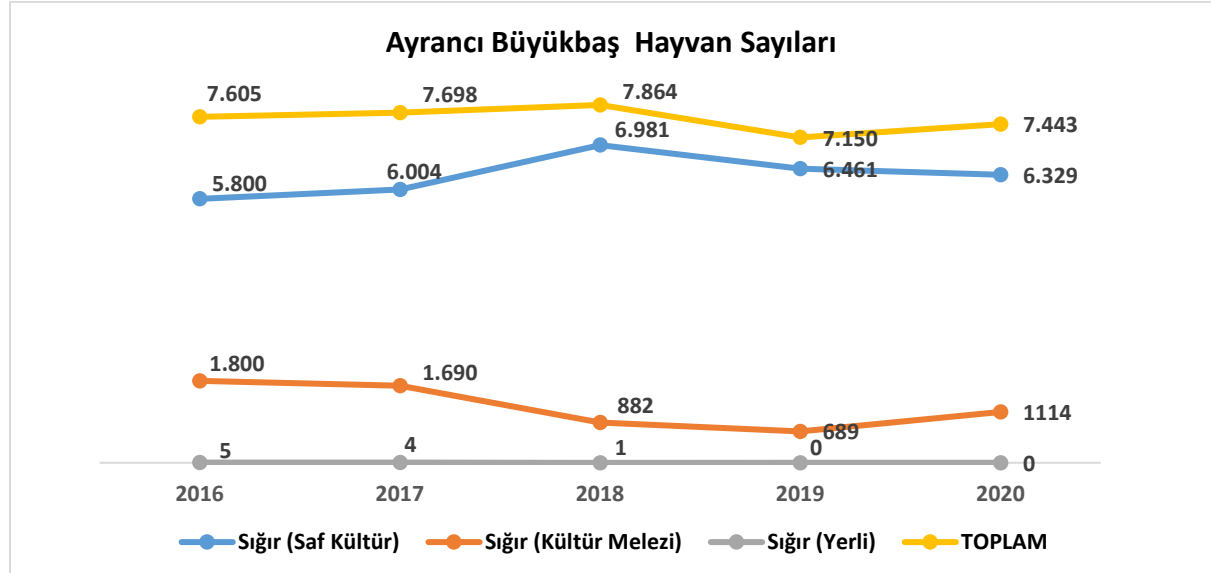
Tablo 8 Ayrancı Büyükbaş Hayvancılık Genel Durum Karşılaştırması

Hayvan Cinsi	(Ayrancı/Karaman) Büyükbaş Hayvan Sayısı (%)				
	2016	2017	2018	2019	2020
Sığır (Saf Kültür)	12,92	13,61	14,34	12,97	11,79
Sığır (Kültür Melezi)	9,76	9,63	4,62	3,50	5,77
Sığır (Yerli)	0,51	0,68	0,19	0,00	0,00
TOPLAM	11,83	12,37	11,52	10,05	10,13

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı,2021 (*Hesaplamalar Karaman YDO tarafından yapılmıştır)

Ayrancı büyükbaş hayvan sayısı Karaman büyükbaş hayvan sayısının 2020 yılı itibarı ile **%10,13**'ünü oluşturmaktadır.

Grafik 2 Ayrancı Büyükbaş Hayvan Sayıları

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021

2020 yılında büyükbaş hayvan sayısı bir önceki yıla göre Karaman'da **%3,28** artarken Ayrancı'da ise **%4,09** oranında artış meydana gelmiştir. İlçede saf kültür sığır sayısında azalma gözlemlenirken kültür melezi sığır artmış olup sığır (yerli) hiç kalmamıştır.

Tablo 9 Ayrancı Küçükbaş Hayvan Sayıları Durum Tablosu

Hayvan Cinsi	Ayrancı Hayvan Sayısı					Karaman Hayvan Sayısı				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Koyun (Yerli)	165.401	174.291	212.541	192.537	214.454	275.159	283.086	337.656	324.021	367.939
Koyun (Merinos)	7.976	9.863	11.593	14.497	6.500	120.542	125.521	133.118	160.450	169.949
Toplam Koyun	173.377	184.154	224.134	207.034	220.954	395.701	408.607	470.774	484.471	537.888
Kıl Keçisi	10.273	17.709	18.831	17.612	19.048	161.579	175.026	188.542	188.105	211.703
Tiftik Keçisi	504	315	246	168	106	1.182	1.012	3.537	3.801	4.253
Toplam Keçi	10.777	18.024	19.077	17.780	19.154	162.761	176.038	192.079	191.906	215.956

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021

Ayrancı ilçesi koyun varlığı bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. İlçede 2020 yılı itibarıyla **220.954** adet koyun ve **19.154** adet keçi olmak üzere toplamda **240.108** adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır. İlçede mevcut koyunların **%97**'si yerli ırk, keçilerin ise **%99,4**'i kıl keçisi ırkındandır.

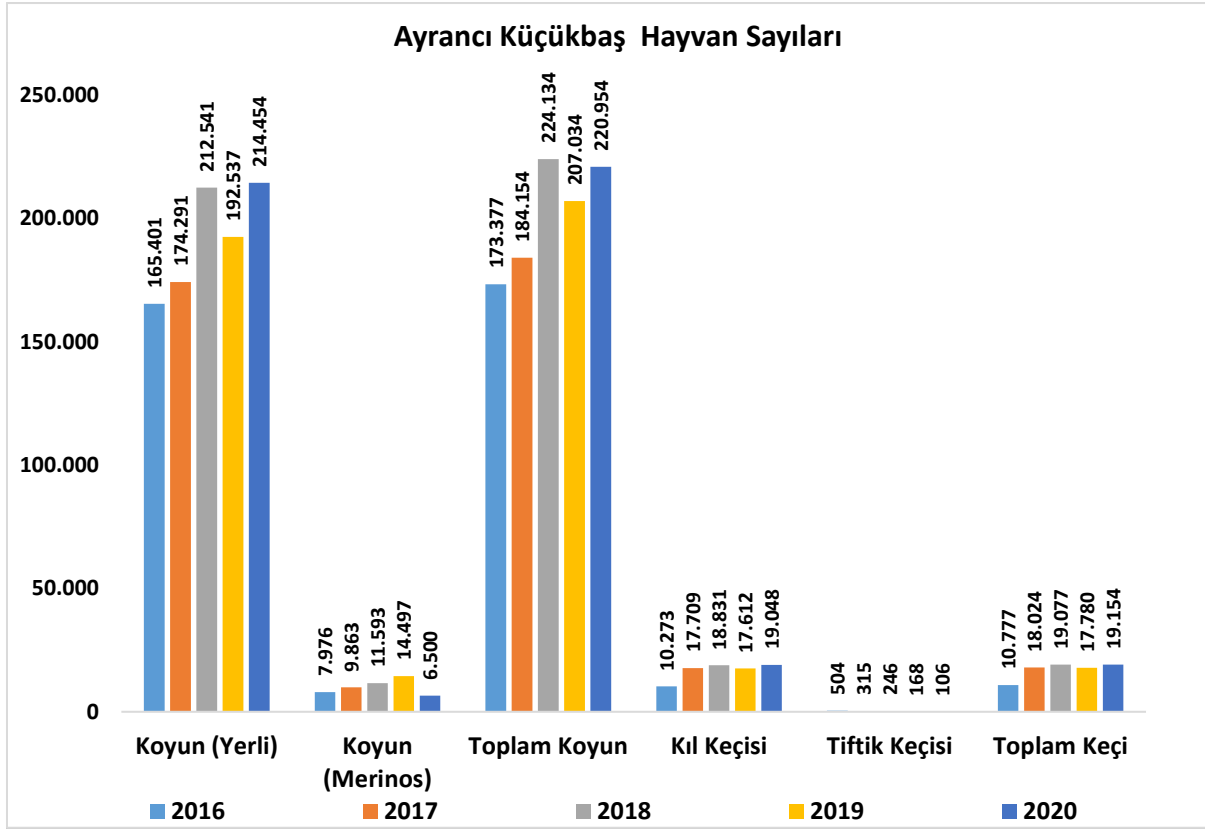
Tablo 10 Ayrancı Küçükbaş Hayvancılık Genel Durum Karşılaştırması

Hayvan Cinsi	Ayrancı / Karaman (%) Küçükbaş Hayvan Sayısı				
	2016	2017	2018	2019	2020
Koyun (Yerli)	60,11	61,57	62,95	59,42	58,29
Koyun(Merinos)	6,62	7,86	8,71	9,04	3,82
Keçi(Kıl)	6,36	10,12	9,99	9,36	9,00
Keçi(Tiftik)	42,64	31,13	6,96	4,42	2,49

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021 (*Hesaplamalar Karaman YDO tarafından yapılmıştır)

Ayrancı'daki koyun varlığı, Karaman koyun varlığının **%41,07**'sini oluşturmaktadır. Yerli ırk koyun varlığının Karaman yerli ırk koyun varlığına oranı **%58,29** olup, Ayrancı'nın Karaman yerli ırk koyun varlığı açısından önemli bir potansiyel oluşturduğunu ortaya koymaktadır. İlçede bulunan kıl keçisi varlığı, Karaman kıl keçisi varlığının **%9**'unu oluşturmaktadır. İlçenin tiftik keçisi varlığı, Karaman tiftik keçi varlığının **%2,49**'sini meydana getirmektedir.

Grafik 3 Ayrancı Küçükbaş Hayvan Sayıları

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021

Ayrancı'da 2020 yılı itibariyle bir önceki yıla nazaran koyun sayısında %6,7' lik artış olurken keçi sayısında ise %7,7' lik bir artış görülmektedir. 2016 yılı baz alındığında ise söz konusu oranlar koyunda %27,4'lük artış gözlemlenir iken, keçi de ise bu artış oranı %77,7 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 11 Ayrancı Arıcılık Durum Tablosu

	Ayrancı					Karaman				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Arıcılık Yapan İşletme Sayısı(adet)	46	54	59	62	56	667	736	764	780	824
Eski Kovan Sayısı	0	0	0	0	0	691	694	1.378	1.450	540
Yeni Kovan Sayısı	9.325	10.845	10.845	11.180	9.104	53.101	62.289	61.837	64.425	52.783
Toplam Kovan Sayısı	9.325	10.845	10.845	11.180	9.104	53.792	62.983	63.215	65.875	53.323
Bal Üretimi (ton)	149,2	157,3	113,96	112,6	63,67	401,129	496,865	541,831	530,155	263,634
Balmumu Üretimi (ton)	13,987	15,213	3,915	3,715	2,095	26,963	30,558	17,659	18,168	15,683

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı, 2021 (*Hesaplamalar Karaman YDO tarafından yapılmıştır.)

Ayrancı'da 2020 yılı itibariyle **56** işletmede arıcılık faaliyetleri yürütülmektedir. Arıcılık faaliyeti yapan işletme sayısında 2020 yılında azalma görülmektedir. Bununla birlikte ilçede bal üretiminde 2020 yılında bir önceki yıla göre **%43,4'lük** bir azalma görülmektedir. İlçe' de **9.104** adet yeni usul kovan bulunmakta iken, eski kovan hiç yoktur. Son yıllarda bal üretiminde azalma eğilimi gözlemlenmektedir. 2020 yılında ilçede 63,67 ton bal, 2,095 ton balmumu üretimi yapılmıştır.

Tablo 12 Ayrancı Arıcılık Genel Durum Karşılaştırması

	Ayrancı Kovan Sayısı / Karaman (%)				
	2016	2017	2018	2019	2020
Arıcılık Yapan İşletme Sayısı(adet)	6,9	7,34	7,72	7,95	6,80
Eski Kovan Sayısı	0	0	0	0,00	0,00
Yeni Kovan Sayısı	17,56	17,41	17,54	17,35	17,25
Toplam Kovan Sayısı	17,34	17,22	17,16	16,97	17,07
Bal Üretimi (ton)	37,2	31,66	21,03	21,24	24,15
Balmumu Üretimi (ton)	51,87	49,78	22,17	20,45	13,36

Kaynak: TÜİK Veri Tabanı,2021 (*Hesaplamalar Karaman YDO tarafından yapılmıştır)

İlçede bulunan kovan sayısı, Karaman'daki kovan sayısının **%17,07'sini** oluşturmaktadır. Bal üretiminde ise Ayrancı Karaman'da **% 24,15'** lik bir paya sahiptir. İlçe arıcılık faaliyeti için uygun floraya sahip olup, arıcılık faaliyetleri geliştirilebilir yapıdadır.